

Tombol a tél, bár ezt a mutatványát nyugodtan megtarthatná magának, mert – úgy gondolom – senki nem kíváncsi rá. Legalábbis szívesen megismerkednék azzal a bátor személlyel, aki élvezi a mínusz húszfokos hideget, és nagyon szeret csöpögő orral, kesztyűben is átfagyott kézzel vacogni, netán vidéken a fagyott földön topogni, fagyott fát hasogatni, befagyott vízcsövekkel bajlódni... A címben jelzett mélypont ezúttal nem átvitt értelmű, hanem tényleges: Lengyelországban múlt vasárnap hajnalban mínusz 42,9 fokot mértek. A dél-lengyelországi Jablonkában, a szlovák határ mellett pedig most kedden mínusz 37 fokot mutattak a hőmérők. Jablonkán mindenki áthaladt már, aki gépjárművel utazott Krakkóba – dermesztő belegondolni ebbe a brutális hőmérsékletbe. A fagyos időjárás a mögöttünk hagyott hétvégén tizenkét emberéletet követelt lengyel földön, s az utóbbi napokban a hideg ellen védekezve lakástűzekben is tizenketten meghaltak. A tűzoltóságot másfél ezer alkalommal riasztották lakástűzek miatt. A rendkívüli fagyok és a szélcsend hatására fokozódó légszennyezettség miatt pedig több helyen szmogriadót hirdettek, például Krakkóban, Varsóban és Kielcében. A gépkocsivezetőket arra kérték, hogy inkább a közösségi közlekedést használják, amely hétfőn ingyenes volt. Az illetékes lengyel hatóságok közlése szerint a tizenkét kihűléses haláleset részletezve úgy történt, hogy szombat reggeltől vasárnapig ketten, hétfő hajnalig pedig tízen veszítették életüket.

November elseje óta Lengyelországban összesen hatvanöt személy halt meg a hideg miatt. Magyarországon ez a szám már nyolcvan felett van. Tehát a majdnem négyszer nagyobb népességű országban kevesebben szenvedtek fagyhalált, mint nálunk. Ezt a visszásságot fejtsen meg valaki! A magam részéről csak arra a magyarázatra jutottam, hogy a lengyel társadalom szociálisan érzékenyebb, mint a magyar – arrafelé jobban figyelnek egymásra az emberek, hatékonyabban működik a védőháló. (Amikor e sorokat írom, a rádióban éppen közlik, hogy az erdélyi Havasokban, Rekettyés-tetőn kedden reggel mínusz 67 fokot mértek. Nem tévedés, mínusz 67 fokot. Azt a hideget még elképzelni sem merem...)

Friss hír, hogy holtan találták gdanski lakásában Lech Walesa volt lengyel államfő egyik fiát. A lengyel rendőrség közleménye szerint a negyvenhárom éves Przemyslaw Walesa holttestére egy családtag bukkant rá. Az orvostani szakértők kizárták, hogy idegenkezűség is szerepet játszhatott a halálban. A holttest boncolását hétfőre tervezik. A Nobel-békedíjas Lech Walesának négy fia és négy lánya született, közülük Przemyslaw volt a harmadik. Ami azt illeti, sok keserűséget okozott a szüleinek. Édesanyja, Danuta több alkalommal nyilatkozta róla, hogy „bonyolultabb természetű a testvéreinél”, illetve „a család fekete báránya”. Nős volt, két fiú apja, és éveken keresztül tűzoltóként dolgozott. Ezzel viszont nagyjából ki is merítettük a maradandó érdemeit. 2003-ban részegen vezette gépkocsiját, és balesetet okozott. Előbb belerohant egy

szembejövő Mercedesbe, majd nekicsapódott egy rendőrautónak. Egyéves felfüggesztett börtönbüntetést kapott. Két évvel korábban szintén részegen okozott közlekedési balesetet, amelyben egy vértlen ember súlyosan megsebesült.

A lengyel törvényhozás megszavazta, hogy idén októbertől az átlagnyugdíj szintjére csökkentik az egykori kommunista biztonsági apparátus mintegy 32 ezer volt tisztviselőjének nyugdíját. Ez a nyugdíjcsökkentő törvény azokra vonatkozik, akik 1944 és 1990 között a belbiztonsági, a hírszerzési és az elhárítási szervek állományában dolgoztak; a kommunista titkosrendőrség volt tagjaira, a korábbi határőrségnél szolgálók egy részére, valamint a tiszti iskoláknak az állami biztonsággal akkoriban együttműködő oktatóira és hallgatóira is. A csökkentés a rokkantsági nyugdíjakat és a hozzátartozóknak ítélt nyugdíj-kiegészítéseket is érinti. Na kérem. Képzeljük el, Magyarországon a balliberális oldal mekkora sipákolást rendezne, ha a mi kormányunk is a parlament elé terjesztene egy ilyen törvényjavaslatot! Ezzel kapcsolatban nem árt felidéznünk, hogy Péter Gábor, Biszku Béla és társai a rendszerváltás után is kiemelt nyugdíjjal éldegéltek közöttünk, szabadlábbon. Ebben az új lengyel törvényben mindössze az kifogásolható, hogy huszonhét évvel a rendszerváltás után született meg. De legalább most megszületett – ellentétben a magyar közélettel...

A lengyel jogszabály hatálya alól a belügyminiszter „különösen indokolt esetekben” azokat a személyeket mentheti fel, akik az 1989-es rendszerváltás idején rövid ideig teljesítettek szolgálatot, illetve akik akkoriban „szabályosan, akár életüket kockáztatva is teljesítették feladataikat”. Ezzel a törvényhozók helyt adtak azoknak az ellenzéki véleményeknek, miszerint a törvény azokat is hátrányosan érinti, akik nem működtek együtt a kommunista rendszerrel, és szolgálatuk döntő részét a független Lengyelország biztonsági struktúráiban teljesítették. Megjegyzendő, hogy a kommunista hatalmi szervezetekben szolgálók nyugdíját már 2009-ben is csökkentették, az akkor kormányzó Polgári Platform kezdeményezésére elfogadott törvény huszonöt egykori titkosszolgálati tisztre terjedt ki. A jogszabály azonban nem érintette a rokkantsági nyugdíjakat, a nyugdíjazottak egy része pedig a támogatás e formájával élve kerülte el életszínvonalának hanyatlását. Azt hiszem, megállapíthatjuk, hogy a huszonöt tiszteet érintő rendelkezés mértéke nevetségesen szerény.

S hogy potosan mekkora pénzekről van itt szó? Az átlagnyugdíj Lengyelországban jelenleg mintegy kétezer zloty. (Átszámítva 140 ezer forint.) Az egykori lengyel állambiztonsági tisztek közül jelenleg mintegy százan kapnak havi 9-12 ezer zloty (633-845 ezer forint) nyugdíjat. Ezer fő kap 6-9 ezer zloty, nyolcezeren pedig 3-6 ezer zloty. Az októberben életbe lépő törvény várhatóan évente 546 millió zlotyval (mintegy 38,4 milliárd forinttal) csökkenti a lengyel költségvetési kiadásokat. Bár ez a szám évről évre csökkenni fog, az egykori ügynökök magas életkora, következésképpen csökkenő létszáma miatt – egyre kevesebb érintett személy lesz.

Decemberben adós maradtam egy kegyeletteljes hírrel: a lengyelországi Przemyśl erődrendszerhez tartozó Borek erődnél felavatták az első világháborús 5. honvéd gyalogezred magyar katonáinak emléktábláját. E gyalogezred túlnyomórészt hódmezővásárhelyi, illetve szegedi katonákból állt, és az elsők között vonult a frontra, a szerbiai hadszíntérre. Az orosz fronton kitört harcok azonban haderő-átcsoportosítást igényeltek, ezért az ezredet már 1914 augusztusában átirányították a keleti frontra.